

ОСОБЛИВОСТІ КОНТРОЛЮ ЗА ПРОЦЕСОМ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

А.Ю. Мунько, кандидат наук з державного управління

М.О. Дубова, здобувачка вищої освіти

Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро

Відповідно до Указу Президента України від 24.02.2022 № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» Кабінетом Міністрів України додатково визначено порядок та передбачено, що в умовах воєнного стану відповідні заходи здійснюються без застосування закупівельних процедур та спрощених закупівель, визначених Законами України «Про публічні закупівлі» та «Про оборонні закупівлі» [2]. При цьому охоплюються закупівлі, вартість яких дорівнює або перевищує 50 тис. грн (використовується спеціалізована електронна система), у іншому разі замовник зобов'язаний оприлюднити відповідні звіт та договір.

Якщо повноваження суб'єкта управління державним майном або загальних зборів суб'єкта господарювання державного сектору економіки закріплено за Кабінетом Міністрів України, то переліки та обсяги закупівель товарів робіт і послуг, за поданням замовника, погоджуються центральним органом виконавчої влади, який аналізує та формує державну політику у відповідній сфері, в якій суб'єкт господарювання проводить свою діяльність відповідно до мети визначеної його установчими документами.

Замовники, у свою чергу, повинні дотримуватися принципів здійснення публічних закупівель та забезпечувати оприлюднення укладеного договору в електронній системі закупівель протягом п'яти робочих днів після його підписання. Договір, не оприлюднений в електронній системі закупівель у визначений строк, є нікчемним. Однак, вказане обмеження не поширюється на договори, які укладені для

забезпечення потреб сектору безпеки і оборони. Такі договори оприлюднюються в електронній системі закупівель протягом десяти робочих днів після припинення чи скасування воєнного стану [3].

Зауважимо, що на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування замовникам забороняється здійснювати публічні закупівлі товарів, робіт і послуг у громадян та юридичних, які мають безпосередні зв'язки з Російською Федерацією та Республікою Білорусь [3].

Повноваження Національної поліції України щодо контролю за процесом публічних закупівель визначені в положеннях Закону України «Про Національну поліцію», яким зокрема регламентуються повноваження Департаменту захисту економіки щодо здійснення превентивної діяльності з метою запобігання вчиненню правопорушень. Основною метою є виявлення, припинення кримінальних та адміністративних правопорушень, пов'язаних з незаконним розподілом, розкраданням, нецільовим використанням бюджетних коштів, законністю проведення закупівель.

Важливо, що чинним законодавством не обмежують в можливості Департаменту аналізувати лише надпорогові закупівлі, на відміну від Державної аудиторської служби України чи Антимонопольного комітету. Це дозволяє здійснювати перевірки допорогових закупівель, над проведенням яких на тепер відсутній повноцінний контроль.

Також Департамент здійснює профілактичну роботу, зокрема надсилає рекомендації замовникам щодо усунення виявленого порушення. У разі, якщо в діях голови або членів тендерного комітету виявлено та підтверджено ознаки злочину, то відповідні матеріали передаються уповноваженим органам для відкриття кримінального провадження.

Департамент щодо можливих порушень може обмінюватися інформацією з іншими органами публічної влади щодо необхідності

здійснення перевірки Державною аудиторською службою України чи Рахунковою палатою [1].

Встановлено, що органи, які уповноважені на проведення контролю у сфері закупівель, не мають права втручатися у проведення закупівельних процедур. Важливим для замовника є врахування того, що рішення, які приймаються тендерним комітетом або уповноваженою особою оформлюються протоколом, але відповідальність в частині прийнятих рішень і проведення процедур закупівель покладається саме на членів тендерного комітету або уповноважену особу персонально.

Проблеми контролю за публічними закупівлями посилюється тим, що за останнє десятиліття в Україні не відбулося помітних покращень у боротьбі з корупцією, ані на рівні сприйняття корупції, ані в житті громадянського суспільства, а зміни в антикорупційній політиці радше мали декларативний характер, оскільки між політикумом, інститутами публічного управління, громадянами та бізнесом існує суспільний договір щодо толерантного сприйняття проявів корупції [5, с. 55]. Відповідно, лише концептуальна зміна цих тенденцій та глибокі трансформаційні перетворення дозволять підвищити ефективність і системи закупівель в Україні.

Література:

1. Гоголь М. Як Національна поліція контролює закупівлі. *Dozorro*. 2018. URL : <https://dozorro.org/blog/yak-nacionalna-policiya-kontrolyuye-zakupivli>.

2. Деякі питання здійснення оборонних та публічних закупівель товарів, робіт і послуг в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лют. 2022 р. № 169. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/169-2022-%D0%BF#Text>.

3. Петришак А. Закупівлі в умовах воєнного стану: законодавче регулювання. *LIGA ZAKON*. 2022. URL :

https://biz.ligazakon.net/analytics/210065_zakupvl-v-umovakh-vonnogo-stanu-zakonodavche-regulyuvannya.

4. Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України «Про публічні закупівлі», на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 жовт.2022 р. № 1178. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1178-2022-%D0%BF#Text>.

5. Трещов М.М. Стан та перспективи реалізації антикорупційної політики в Україні: компаративна аналітика. Науковий вісник льотної академії. Серія: економіка менеджмент та право. 2023. Вип. 8. С. 48–56.